

Class - 7 Sanskrit

Chapter - 3

1. प्रश्नानाम् उत्तराणि- आर्यभटः

(क) उत्तर → प्राचीन काले गौतम-कण्व-लीलावती-कणाद-
आर्यभटः प्रभृतयः महान्तः वैज्ञानिकः अभवन् ।

(ख) उत्तर → 'आर्यभटीयम्' इति पुस्तकस्य लेखकः आर्यभटः ।

(ग) उत्तर → सृष्टि-निर्माणम् एका प्रक्रिया अस्ति या
अनादिकालात् अनन्तकालं यावत् प्रचलति ।

(घ) उत्तर → आर्यभटस्य द्वितीयपुस्तकस्य नाम 'सूर्य-
सिद्धान्तः' अस्ति ।

(ङ.) उत्तर → सूर्यसिद्धान्तपुस्तके सः सूर्यग्रहणस्य
चन्द्रग्रहण च प्रथमतया वैज्ञानिक व्याख्यां प्रतिपा-
दितवान् ।

2. (क) रिक्तस्थानानि पूरयत ।

(क) नालन्दा विश्वविद्यालय (ख) विज्ञान क्षेत्रे ।

(ग) सूर्यग्रहण चन्द्रग्रहणस्य , वैज्ञानिक व्याख्यां पुस्तक-
वान् ।

(घ) सूर्य सिद्धान्त ।

3 एतेषां शब्दानां मूलधातुं लकारं वचनं च लिखत। यथा—

	धातुः	लकारः	वचनम्
(क) अभवन्	भू	लङ्	बहुवचनम्
(ख) आसीत्	अस्	लङ्	एकवचनम्
(ग) उपलभ्यते	उप् + लभ्	लट्	एकवचनम्
(घ) प्रचलति	प्र + चल	लट्	एकवचनम्
(ङ) परिभ्रमति	परि + भ्रम्	लट्	एकवचनम्
(च) दृश्यन्ते	दृश्	लट्	बहुवचनम्

4 सन्धि-विच्छेदं पदच्छेदं च कुरुत।

(क) श्रेष्ठमासीत्	=	श्रेष्ठम्	+	आसीत्
(ख) इत्यादयः	=	इति	+	आदयः
(ग) इदमपि	=	इदम्	+	अपि
(घ) केन्द्रोपरि	=	केन्द्र	+	उपरि

5 पदं चित्वा द्वितीयाविभक्तिं संयोज्य वाक्यं रचयत।

छात्रः	माषिका	गच्छति
प्रश्नः	वाटिका	पृच्छति
पाठः	खता	पठति
		आनयति
		सिञ्चति

6 एतेषां पदानां विलोमरूपं लिखत।

(क) प्राचीनः	नवीनः	(घ) ज्ञानम्	अज्ञानम्
(ख) श्रेष्ठम्	अनुत्तमम्	(ङ) अनादि	आदि
(ग) सीमितम्	असीमितम्		